

Resumé af oplæg:

Sprog og sted-forbindelsers struktur: nogle metodiske overvejelser

Yonatan Goldshtein & Malene Monka
Københavns Universitet

Stedet har altid spillet en central rolle i dialektforskning. Tidligere dialektforskning har behandlet sted som afgørende for sprogbrug i den forstand, at den byggede på antagelser om – og også viste – at folk fra forskellige steder taler forskelligt. Nyere sociodialektologi har imidlertid vist, at sprogbrugere kan have forskellig tilknytning til forskellige steder, og at disse tilknytninger betyder noget for, hvordan de taler. Den generelle observation er, at sprogbrugere med stærk tilknytning til et sted bruger flere træk, der associeres med stedet, end dem med svagere tilknytning gør.

Dette er grundlæggende en kvantitativ observation og tre væsentligt spørgsmål for dialektforskningen må derfor være, hvordan vi kan sætte tal på:

1. Stedstilknytningens styrke
2. Omfanget af lokalt sprogbrug
3. Og sammenhængen mellem de to

Flere nyere studier (fx Monka et al. 2020; Carmichael 2023) har håndteret dette på følgende måde: Sprogbrugere gives en række point på baggrund af nogle spørgsmål, der vurderes som relevante for deres stedstilknytning. Disse point lægges sammen, hvilket giver en overordnet, lokalt relevant skala for graden af stedstilknytning. Omfanget af lokalt sprogbrug kvantificeres ofte ved at opgøre i procent, hvor mange lokale versus ikke-lokale tilfælde af bestemte træk der optræder i sprogbrugers tale. Efterfølgende bruges målet

for sprogbrugerens stedstilknytning som uafhængig variabel i en række regressionsmodeller hver med en procentuel opgørelse af et bestemt lokalt træk som afhængig variabel.

I dette oplæg identificeres to problemer med denne tilgang. For det første antager de tidligere studier, at informanternes stedstilknytning uproblematisk kan gengives i ét tal. For det andet undersøges enkelte sproglige træk i isolation, selvom vi ved fra tidligere studier, at mening skabes i kombinationen af træk (fx Eckert 2008 og Pharao et al. 2014).

I oplægget viser vi med udgangspunkt i 28 unge sønderjyders sprogbrug i samtale med hhv. en standard- og dialekttalende interviewer (Monka og Hovmark 2016), hvordan redskaber fra den eksplorative dataanalyse (Husson et al. 2017) kan bruges til at kvantificere styrken af sammenhængen mellem forskellige variable. Konkret finder vi, at de unges stedstilknytning indeholder flere dimensioner, som må forstås uafhængigt af hinanden, og ikke uproblematisk kan sammenlægges i ét mål. I forhold til sprogbrugen viser vi, hvordan vi med to mål kan generalisere over hhv. alle målte sproglige træk og graden af kodeskift. På den måde kan vores analyse give et mere solidt indblik i sammenhængen mellem stedstilknytning og sprogbrug.

Litteratur

- Carmichael, Katie (2023). Locating place in variationist sociolinguistics: Making the case for ethnographically informed multidimensional place orientation metrics. *Journal of Linguistic Geography*, 11(2), 65-77.
- Eckert, Penelope (2008). Variation and the Indexical Field. *Journal of Sociolinguistics*, 12(4), 453-476.
- Husson, François, Lê, Sebastian & Pagès, Jérôme (2017). *Exploratory Multivariate Analysis by Example Using R*. Chapman & Hall.
- Monka, Malene, Quist, Pia & Skovse, Astrid Ravn (2020). Place attachment and linguistic variation: A quantitative analysis of language and local attachment in a rural village and an urban social housing area. *Language in Society*, 49(2), 173-205.
- Monka, Malene & Hovmark, Henrik (2016). Sprogbrug blandt unge i Bylderup anno 2015. *Danske Talesprog*, 16, 73-114.
- Pharao, Nicolai, Maegaard, Marie, Møller, Janus Spindler & Kristiansen, Tore (2014). Indexical Meanings of [S+] among Copenhagen Youth: Social Perception of a Phonetic Variant in Different Linguistic Contexts. *Language in Society* 43, 1-31.